

श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ श्रीदयाशतकम् ॥

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ श्रीदयाशतकम् ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

प्रपद्ये तं गिरिं प्रायः श्रीनिवासानुकम्पया।

इक्षु सार स्रवन्त्येव यन्मूर्त्या शर्करायितम् ॥ १ ॥

विगाहे तीर्थं बहुलां शीतलां गुरु सन्ततिम्।

श्रीनिवास दयाम्भोधि परीवाह परम्पराम् ॥ २ ॥

कृतिनः कमलावास कारुण्यैकान्तिनो भजे।

धत्ते यत्सूक्तिरूपेण त्रिवेदी सर्वयोग्यताम् ॥ ३ ॥

पराशर मुखान् वन्दे भगीरथ नये स्थितान्।

कमला कान्त कारुण्य गङ्गाप्लावित मद्धिधान् ॥ ४ ॥

अशेष विघ्न शमनं अनीकेश्वरमाश्रये।

श्रीमतः करुणाम्भोधौ शिक्षा स्रोत इवोत्थितम् ॥ ५ ॥

समस्त जननीं वन्दे चैतन्य स्तन्य दायिनीम्।

श्रेयसीं श्रीनिवासस्य करुणामिव रूपिणीम् ॥ ६ ॥

वन्दे वृषगिरीशस्य महिषीं विश्व धारिणीम्।

तत्कृपा प्रतिघातानां क्षमया वारणं यया ॥ ७ ॥

निशामयतु मां नीला यद्भोग पटलैर्ध्रुवम्।

भावितं श्रीनिवासस्य भक्त दोषेष्वदर्शनम् ॥ ८ ॥

कमप्यनवधिं वन्दे करुणा वरुणालयम्।

वृषशैल तटस्थानां स्वयं व्यक्तिमुपागतम् ॥ ९ ॥

अकिञ्चन निधिं सूतिं अपवर्गं त्रिवर्गयोः।

अञ्जनाद्रीश्वर दयां अभिष्टौमि निरञ्जनाम् ॥ १० ॥

अनुचर शक्त्यादि गुणां अग्रेसर बोध विरचितालोकाम्।

स्वाधीन वृषगिरीशां स्वयं प्रभूतां प्रमाणयामि दयाम् ॥ ११ ॥

अपि निखिल लोक सुचरित मुष्टिंधय दुरितमूर्च्छना जुष्टम्।

संजीवयतु दये मां अञ्जन गिरिनाथ रञ्जनी भवती ॥ १२ ॥

भगवति दये भवत्या वृषगिरि नाथे समाप्लुते तुङ्गे।

अप्रतिघ मञ्जनानां हस्तालम्बो मदागसां मृग्यः ॥ १३ ॥

कृपण जन कल्प लतिकां कृतापराधस्य निष्क्रियामाद्याम्।

वृषगिरि नाथ दये त्वां विदन्ति संसारतारिणीं विबुधाः ॥ १४ ॥

वृषगिरि गृहमेधि गुणाः बोध बलैश्वर्य वीर्य शक्ति मुखाः।

दोषा भवेयुरेते यदि नाम दये त्वया विनाभूताः ॥ १५ ॥

आसृष्टि सन्ततानां अपराधानां निरोधिनीं जगतः।

पद्मा सहाय करुणे प्रतिसञ्चर केळिमाचरसि ॥ १६ ॥

अचिदविशिष्टान् प्रळये जन्तूनवलोक्य जात निर्वेदा।

करण कळेबर योगं वितरसि वृषशैल नाथ करुणे त्वम् ॥ १७ ॥

अनुगुण दशार्पितेन श्रीधर करुणे समाहित स्नेहा।

शमयसि तमः प्रजानां शास्त्रमयेन स्थिर प्रदीपेन ॥ १८ ॥

रूढा वृषाचल पतेः पादे मुख कान्ति पत्रळच्छाया।

करुणे सुखयसि विनतान् कटाक्ष विटपैः करापचेय फलैः ॥ १९ ॥

नयने वृषाचलेन्दोः तारा मैत्रीं दधानया करुणे।

दृष्टस्त्वयैव जनिमान् अपवर्गमकृष्टपच्यमनुभवति ॥ २० ॥

समयोपनतैस्तव प्रवाहैः अनुकम्पे कृत संप्लवा धरित्री।
शरणागतसस्य मालिनीयं वृषशैलेश कृषीवलं धिनोति ॥ २१ ॥

कलशोदधि संपदो भवत्याः करुणे सन्मति मन्थ संस्कृतायाः।
अमृतांशमवैमि दिव्य देहं मृत सञ्जीवन मञ्जनाचलेन्दोः ॥ २२ ॥

जलधेरिव शीतता दये त्वं वृषशैलाधिपतेः स्वभाव भूता।
प्रलयारभटी नटीं तदीक्षां प्रसभं ग्राहयसि प्रसत्ति लास्यम् ॥ २३ ॥

प्रणत प्रतिकूल मूल घाती प्रतिघः कोऽपि वृषाचलेश्वरस्य।
कळमे यवसापचाय नीत्या करुणे किंकरतां तवोपयाति ॥ २४ ॥

अबहिष्कृत निग्रहान् विदन्तः कमलाकान्तगुणान् स्वतन्त्रतादीन्।
अविकल्पमनुग्रहं दुहानां भवतीमेव दये भजन्ति सन्तः ॥ २५ ॥

कमलानिलयस्त्वया दयाळुः करुणे निष्करुणा निरूपणे त्वम्।
अत एव हि तावकाश्रितानां दुरितानां भवति त्वदेव भीतिः ॥ २६ ॥

अतिलङ्घित शासनेष्वभीक्षणं वृषशैलाधिपतिर्विजृम्भितोष्मा।
पुनरेव दये क्षमा निदानैः भवतीमाद्रियते भवत्यधीनैः ॥ २७ ॥

करुणे दुरितेषु मामकेषु प्रतिकारान्तर दुर्जयेषु खिन्नः।
कवचायितया त्वयैव शार्ङ्गी विजयस्थानमुपाश्रितो वृषाद्रिम् ॥ २८ ॥

मयि तिष्ठति दुष्कृतां प्रधाने मितदोषानितरान् विचिन्वती त्वम्।
अपराधगणैरपूर्णकुक्षिः कमलाकान्त दये कथं भवित्री ॥ २९ ॥

अहमस्म्यपराध चक्रवर्ती करुणे त्वं च गुणेषु सार्वभौमी।
विदुषी स्थितिमीदृशीं स्वयं मां वृषशैलेश्वर पादसात्कुरु त्वम् ॥ ३० ॥

अशिथिल करणेऽस्मिन्नक्षत श्वास वृत्तौ
वपुषि गमन योग्ये वासमासादयेयम्।
वृषगिरि कटकेषु व्यञ्जयत्सु प्रतीतैः
मधुमथन दये त्वां वारि धारा विशेषैः ॥ ३१ ॥

अविदित निज योग क्षेममात्मानभिज्ञं
 गुण लव रहितं मां गोप्तुकामा दये त्वम्।
 परवति चतुरैस्ते विभ्रमैः श्रीनिवासे
 बहुमतिमनपायां विन्दसि श्री धरण्योः ॥ ३२ ॥

फल वितरण दक्षं पक्षपातानभिज्ञं
 प्रगुण मनुविधेयं प्राप्य पद्मा सहायम्।
 महति गुण समाजे मानपूर्वं दये त्वं
 प्रतिवदसि यथार्हं पाप्मनां मामकानाम् ॥ ३३ ॥

अनुभवितुमघौघं नालमागामि कालः
 प्रशमयितुमशेषं निष्क्रियाभिर्न शक्यम्।
 स्वयमिति हि दये त्वं स्वीकृत श्रीनिवासा
 शिथिलित भव भीतिः श्रेयसे जायसे नः ॥ ३४ ॥

अवतरण विशेषैरात्म लीलापदेशैः
 अवमतिमनुकम्पे मन्द चित्तेषु विन्दन्।
 वृषभ शिखरि नाथस्त्वन्निदेशेन नूनं
 भजति शरण भाजां भाविनो जन्म भेदान् ॥ ३५ ॥

परहितमनुकम्पे भावयन्त्यां भवत्यां
 स्थिरमनुपधि हार्दं श्रीनिवासो दधानः।
 ललित रुचिषु लक्ष्मी भूमिनीळासु नूनं
 प्रथयति बहुमानं त्वत्प्रतिच्छन्द बुद्ध्या ॥ ३६ ॥

वृषगिरि सविधेषु व्याजतो वास भाजां
 दुरित कलुषितानां दूयमाना दये त्वम्।
 करण विलय काले कान्दिशीक स्मृतीनां
 स्मरयसि बहुलीलं माधवं सावधाना ॥ ३७ ॥

दिशि दिशि गति विद्भिर्देशिकैर्नीयमाना
 स्थिरतरमनुकम्पे स्त्यान लज्जा गुणैस्त्वम्।

परिगत वृषशैलं पारमारोपयन्ती
भव जलधि गतानां पोत पात्री भवित्री ॥ ३८ ॥

परिमित फल सङ्गात् प्राणिनः किंपचानाः
निगम विपणि मध्ये नित्य मुक्तानुषक्तम्।
प्रसदनमनुकम्पे प्राप्तवत्या भवत्या
वृषगिरि हरिनीलं व्यञ्जितं निर्विशन्ति ॥ ३९ ॥

त्वयि बहुमति हीनः श्रीनिवासानुकम्पे
जगति गतिमिहान्यां देवि संमन्यते यः।
स खलु विबुध सिन्धौ सन्निकर्षे वहन्त्यां
शमयति मृगतृष्णा वीचिकाभिः पिपासाम् ॥ ४० ॥

आज्ञां ख्यातिं धनमनुचरानाधिराज्यादिकं वा
काले दृष्ट्वा कमल वसतेरप्यकिञ्चिर्कराणि।
पद्मा कान्तं प्रणिहितवतीं पालनेऽनन्य साध्ये
साराभिज्ञा जगति कृतिनः संश्रयन्ते दये त्वाम् ॥ ४१ ॥

प्राजापत्य प्रभृति विभवं प्रेक्ष्य पर्याय दुःखं
जन्माकाङ्क्षन् वृषगिरि वने जग्मुषां तस्थुषां वा।
आशासानाः कतिचन विभोस्त्वत्परिष्वङ्ग धन्यैः
अङ्गीकारं क्षणमपि दये हार्द तुङ्गैरपाङ्गैः ॥ ४२ ॥

नाभी पद्म स्फुरण सुभगा नव्य नीलोत्पलाभा
क्रीडा शैलं कमपि करुणे वृण्वती वेङ्कटाख्यम्।
शीता नित्यं प्रसदनवती श्रद्धधानावगाह्या
दिव्या काचिज्जयति महती दीर्घिका तावकीना ॥ ४३ ॥

यस्मिन् दृष्टे तदितर सुखैर्गम्यते गोष्पदत्वं
सत्यं ज्ञानं त्रिभिरवधिभिर्मुक्त मानन्द सिन्धुम्।
त्वत्स्वीकारात् तमिह कृतिनः सूरि वृन्दानुभाव्यम्
नित्यापूर्वं निधिमिव दये निर्विशन्त्यञ्जनाद्रौ ॥ ४४ ॥

सारं लब्ध्वा कमपि महतः श्रीनिवासाम्बुराशेः
 काले काले घन रसवती काळिकेवानुकम्पे।
 व्यक्तोन्मेषा मृगपति गिरौ विश्वमाप्याययन्ती
 शीलोपज्ञं क्षरति भवती शीतळं सद्गुणौघम् ॥ ४५ ॥

भीमे नित्यं भव जलनिधौ मज्जतां मानवानाम्
 आलम्बार्थं वृषगिरि पतिस्त्वन्निदेशात् प्रयुङ्क्ते।
 प्रज्ञासारं प्रकृति महता मूल भागेन जुष्टं
 शाखा भेदैः सुभगमनघं शाश्वतं शास्त्र पाणिम् ॥ ४६ ॥

विद्वत्सेवा कतक निकषैर्वीत पङ्काशयानां
 पद्माकान्तः प्रणयति दये दर्पणं ते स्वशास्त्रम्।
 लीला दक्षां त्वदनवसरे लालयन् विप्रलिप्सां
 माया शास्त्राण्यपि दमयितुं त्वत्प्रपन्न प्रतीपान् ॥ ४७ ॥

दैवात् प्राप्ते वृषगिरि तटं देहिनि त्वन्निदानात्
 स्वामिन् पाहीत्यवश वचने विन्दति स्वापमन्त्यम्।
 देवः श्रीमान् दिशति करुणे दृष्टिमिच्छंस्त्वदीयाम्
 उद्धातेन श्रुति परिषदामुत्तरेणाभिमुख्यम् ॥ ४८ ॥

श्रेयः सूतिं सकृदपि दये संमतां यः सखीं ते
 शीतोदारामलभत जनः श्रीनिवासस्य दृष्टिम्।
 देवादीनामयमनृणतां देहवत्त्वेऽपि विन्दन्
 बन्धान्मुक्तो बलिभिरनघैः पूर्यते तत्प्रयुक्तैः ॥ ४९ ॥

दिव्यापाङ्गं दिशसि करुणे येषु सद्देशिकात्मा
 क्षिप्रं प्राप्ता वृषगिरि पतिं क्षत्रबन्धादयस्ते।
 विश्वाचार्या विधि शिव मुखाः स्वाधिकारोपरुद्धाः
 मन्ये माता जड इव सुते वत्सला मादृशे त्वम् ॥ ५० ॥

अतिकृपणोऽपि जन्तुरधिगम्य दये भवतीम्
 अशिथिल धर्म सेतु पदवीं रुचिरामचिरात्।

अमित महोर्मिजालमतिलङ्घ्य भवाम्बु निधिं
भवति वृषाचलेश पद पत्तन नित्य धनी ॥ ५१ ॥

अभिमुक भाव संपदभिसंभविनां भविनां
क्वचिदुपलक्षिता क्वचिदभङ्गुर गूढ गतिः ।
विमल रसावहा वृषगिरीश दये भवती
सपदि सरस्वतीव शमयत्यघमप्रतिघम् ॥ ५२ ॥

अपि करुणे जनस्य तरुणेन्दु विभूषणताम्
अपि कमलासनत्वमपि धाम वृषाद्रि पतेः ।
तरतमता वशेन तनुते ननु ते विततिः
परहित वर्ष्मणा परिपचेळिम केळिमती ॥ ५३ ॥

धृत भुवना दये त्रिविध गत्यनुकूलतरा
वृषगिरि नाथ पाद परिरम्भवती भवती ।
अविदित वैभवाऽपि सुर सिन्धुरिवातनुते
सकृदवगाहमानमपताप मपापमपि ॥ ५४ ॥

निगम समाश्रिता निखिल लोक समृद्धि करी
भजदघ कूल मुद्गुज गतिः परितप्त हिता ।
प्रकटित हंस मत्स्य कमठाद्यवतार शता
विबुध सरिच्छ्रियं वृषगिरीश दये वहसि ॥ ५५ ॥

जगति मितंपचा त्वदितरा तु दये तरळा
फल नियमोज्झिता भवति संतपनाय पुनः ।
त्वमिह निरङ्कुश प्रशकनादि विभूतिमती
वितरसि देहिनां निरवधिं वृषशैल निधिम् ॥ ५६ ॥

सकरुण लौकिक प्रभु परिग्रह निग्रहयोः
नियतिमुपाधि चक्र परिवृत्ति परम्परया ।
वृषभ महीधरेश करुणे वितरङ्गयतां
श्रुति मित संपदि त्वयि कथं भविता विशयः ॥ ५७ ॥

वृषगिरि कृष्ण मेघ जनितां जनितापहरां
 त्वदभिमतिं सुवृष्टिमुपजीव्य निवृत्त तृषः।
 बहुषु जलाशयेषु बहुमानमपोह्य दये
 न जहति सत्पथं जगति चातकवत् कृतिनः ॥ ५८ ॥

त्वद्दुदय तूलिकाभिरमुना वृषशैल जुषा
 स्थिर चर शिल्पिनैव परिकल्पित चित्र धियः।
 यतिपति यामुन प्रभृतयः प्रथयन्ति दये
 जगति हितं न नस्त्वयि भरन्यसनादधिकम् ॥ ५९ ॥

मृदुहृदये दये मृदित काम हिते महिते
 धृत विबुधे बुधेषु विततात्मधुरे मधुरे।
 वृषगिरि सार्वभौम दयिते मयि ते महतीं
 भवुक निधे निधेहि भवमूल हरां लहरीम् ॥ ६० ॥

अकूपारैरेकोदक समय वैतण्डिक जवैः
 अनिर्वाप्यां क्षिप्रं क्षपयितुमविद्याख्य बडबाम्।
 कृपे त्वं तत्तादृक्प्रथिम वृष पृथ्वीधर पति-
 स्वरूप द्वैगुण्य द्विगुण निज बिन्दुः प्रभवसि ॥ ६१ ॥

विवित्सा वेताळी विगम परिशुद्धेऽपि हृदये
 पट्टु प्रत्याहार प्रभृति पुटपाक प्रचकिताः।
 नमन्तस्त्वां नारायण शिखरि कूटस्थ करुणे
 निरुद्ध त्वद्द्रोहा नृपति सुत नीतिं न जहति ॥ ६२ ॥

अनन्याधीनः सन् भवति परतन्त्रः प्रणमतां
 कृपे सर्वद्रष्टा न गणयति तेषामपकृतिम्।
 पतिस्त्वत्पारार्थ्यं प्रथयति वृष क्षमाधर पतिः
 व्यवस्थां वैयात्यादिति विघटयन्ती विहरसि ॥ ६३ ॥

अपां पत्युः शत्रूनसहन मुनेर्धर्म निगळं
 कृपे काकस्यैकं हितमिति हिनस्ति स्म नयनम्।

विलीन स्वातन्त्र्यो वृषगिरि पतिस्त्वद्विहृतिभिः
दिशत्येवं देवो जनित सुगतिं दण्डन गतिम् ॥ ६४ ॥

निषादानां नेता कपि कुल पतिः कापि शबरी
कुचेलः कुञ्जा सा ब्रज युवतयो माल्यकृदिति।
अमीषां निम्नत्वं वृषगिरि पतेरुन्नतिमपि
प्रभूतैः स्रोतोभिः प्रसभमनुकम्पे समयसि ॥ ६५ ॥

त्वया दृष्टस्तुष्टिं भजति परमेष्ठी निज पदे
वहन् मूर्तीरष्टौ विहरति मृडानी परिवृढः।
बिभर्ति स्वाराज्यं वृषशिखरि शृङ्गारि करुणे
शुनासीरो देवासुर समर नासीर सुभटः ॥ ६६ ॥

दये दुग्धोदन्वद्व्यति युत सुधा सिन्धु नयतः
त्वदाश्लेषान्नित्यं जनित मृत सञ्जीवन दशाः।
स्वदन्ते दान्तेभ्यः श्रुति वदन कर्पूर गुळिकाः
विषुण्वन्तश्चित्तं वृषशिखरि विश्वंभर गुणाः ॥ ६७ ॥

जगज्जन्म स्थेम प्रळय रचना केळि रसिकः
विमुक्त्येक द्वारं विघटित कवाटं प्रणयिनाम्।
इति त्वय्यायत्तं द्वितयमुपधीकृत्य करुणे
विशुद्धानां वाचां वृषशिखरि नाथः स्तुति पदम् ॥ ६८ ॥

कलि क्षोभोन्मीलत्क्षिति कलुष कूलङ्कष जवैः
अनुच्छेदैरेतैरवट तट वैषम्य रहितैः।
प्रवाहैस्ते पद्मा सहचरपरिष्कारिणि कृपे
विकल्पन्तेऽनल्पा वृष शिखरिणो निर्झरगणाः ॥ ६९ ॥

खिलं चेतो वृत्तेः किमिदमिति विस्मेर भुवनं
कृपे सिंह क्षमाभृत्कृत मुख चमत्कार करणम्।
भरन्यासच्छन्न प्रबल वृजिन प्राभृत भृतां
प्रतिप्रस्थानं ते श्रुति नगर शृङ्गाटक जुषः ॥ ७० ॥

त्रिविध चिदचित्सत्तास्थेम प्रवृत्ति नियामिका
 वृषगिरि विभोरिच्छा सा त्वं परैरपराहता।
 कृपण भरभृत्किंकुर्वाण प्रभूत गुणान्तरा
 वहसि करुणे वैचक्षण्यं मदीक्षण साहसे ॥ ७१ ॥

वृषगिरि पतेर्हृद्या विश्वावतार सहायिनी
 क्षपित निखिलावद्या देवि क्षमादि निषेविता।
 भुवन जननी पुंसां भोगापवर्गविधायिनी
 वितमसि पदे व्यक्तिं नित्यां विभर्षि दये स्वयम् ॥ ७२ ॥

स्वयमुदयिनः सिद्धाद्याविष्कृताश्च शुभालयाः
 विविध विभव व्यूहावासाः परं च पदं विभोः।
 वृषगिरि मुखेष्वेतेष्विच्छावधि प्रतिलब्धये
 दृढ विनिहिता निश्रेणिस्त्वं दये निज पर्वभिः ॥ ७३ ॥

हितमिति जगद्दृष्ट्या क्लृप्तैरक्लृप्त फलान्तरैः
 अमति विहितैरन्यैर्धर्मायितैश्च यदृच्छया।
 परिणत बहुच्छद्गा पद्मासहाय दये स्वयं
 प्रदिशसि निजाभिप्रेतं नः प्रशाम्यदपत्रपा ॥ ७४ ॥

अतिविधि शिवैरैश्वर्यात्मानुभूति रसैर्जनान्
 अहृदयमिहोपच्छन्दैषामसङ्ग दशार्थिनी।
 तृषित जनता तीर्थस्नान क्रम क्षपितैः नसां
 वितरसि दये वीतातङ्का वृषाद्रि पतेः पदम् ॥ ७५ ॥

वृषगिरि सुधा सिन्धौ जन्तुर्दये निहितस्त्वया
 भव भय परीतापच्छित्त्यै भजन्नघमर्षणम्।
 मुषित कलुषो मुक्तेरग्रेसरैरभिपूर्यते
 स्वयमुपनतैः स्वात्मानन्द प्रभृत्यनुबन्धिभिः ॥ ७६ ॥

अनितर जुषामन्तर्मूलेऽप्यपाय परिप्लवे
 कृतविदनघा विच्छिदौषां कृपे यम वश्यताम्।

प्रपदन फल प्रत्यादेश प्रसङ्ग विवर्जितं
प्रतिविधिमुपाधत्से सार्धं वृषाद्रि हितैषिणा ॥ ७७ ॥

क्षणविलयिनां शास्त्रार्थानां फलाय निवेशिते
सुर पितृ गणे निर्वेशात् प्रागपि प्रळयं गते।
अधिगत वृषक्षमाभृन्नाथामकाल वशंवदां
प्रतिभुवमिह व्याचख्युस्त्वां कृपे निरुपप्लवाम् ॥ ७८ ॥

त्वदुपसदनादद्य श्वो वा महा प्रळयेऽपि वा
वितरति निजं पादाम्भोजं वृषाचल शेखरः।
तदिह करुणे तत्तत्क्रीडा तरङ्ग परम्परा-
तर तमतया जुष्टायास्ते दुरत्ययतां विदुः ॥ ७९ ॥

प्रणिहित धियां त्वत्संपृक्ते वृषाद्रि शिखामणौ
प्रसृमर सुधा धाराकारा प्रसीदति भावना।
दृढमिति दये दत्तास्वादं विमुक्ति वलाहकं
निभृत गरुतो निध्यायन्ति स्थिराशय चातकाः ॥ ८० ॥

कृपे विगतवेलया कृत समग्र पोषैस्त्वया
कलिज्वलन दुर्गते जगति काळमेघायितम्।
वृष क्षिति धरादिषु स्थिति पदेषु सानुप्लवैः
वृषाद्रिपति विग्रहैर्व्यपगताखिलावग्रहैः ॥ ८१ ॥

प्रसूय विविधं जगत् तदभिवृद्धये त्वं दये
समीक्षण विचिन्तन प्रभृतिभिः स्वयं तादृशैः।
विचित्र गुण चित्रितां विविध दोष वैदेशिकीं
वृषाचल पतेस्तनुं विशसि मत्स्यकूर्मादिकाम् ॥ ८२ ॥

युगान्त समयोचितं भजति योग निद्रारसं
वृषक्षितिभृदीश्वरे विहरण क्रमाज्जाग्रति।
उदीर्ण चतुरर्णवी कदन वेदिनी मेदिनीं
समुद्धृतवती दये तदभिजुष्टया दंष्ट्रया ॥ ८३ ॥

सटा पटल भीषणे सरभसाट्टहासोद्भटे
 स्फुरत्कृधि परिस्फुटद् भ्रुकुटिकेऽपि वक्त्रे कृते।
 दये वृषगिरीशितुर्दनुज डिम्भ दत्त स्तना
 सरोज सदृशा दृशा समुदिताकृतिर्दृश्यसे ॥ ८४ ॥

प्रसक्त मधुना विधि प्रणिहितैः सपर्योदकैः
 समस्त दुरितच्छिदा निगम गन्धिना त्वं दये।
 अशेषमविशेषतस्त्रिजगदञ्जनाद्रीशितुः
 चराचरमचीकरश्चरण पङ्कजेनाङ्कितम् ॥ ८५ ॥

परश्वथ तपोधन प्रथन सत्क्रतूपाकृत-
 क्षितीश्वर पशु क्षरत्क्षतज कुङ्कुम स्थासकैः।
 वृषाचल दयाळुना ननु विहर्तुमालिप्यथाः
 निधाय हृदये दये निहत रक्षितानां हितम् ॥ ८६ ॥

कृपे कृत जगद्धिते कृपण जन्तु चिन्तामणे
 रमा सहचरं तदा रघु धुरीणयन्त्या त्वया।
 व्यभज्यत सरित्पतिः सकृदवेक्षणात् तत्क्षणात्
 प्रकृष्ट बहु पातक प्रशम हेतुना सेतुना ॥ ८७ ॥

कृपे परवतस्त्वया वृष गिरीशितुः क्रीडितं
 जगद्धितमशेषतस्तदिदमित्थमर्थाप्यते।
 मदच्छल परिच्युत प्रणत दुष्कृत प्रेक्षितैः
 हत प्रबल दानवैर्हलधरस्य हेला शतैः ॥ ८८ ॥

प्रभूत विबुधद्विषद्भरण खिन्न विश्वंभरा-
 भरापनयनच्छलात् त्वमवतार्य लक्ष्मीधरम्।
 निराकृतवती दये निगम सौध दीप श्रिया
 विपश्चिदविगीतया जगति गीतयाऽन्धं तमः ॥ ८९ ॥

वृषाद्रि हय सादिनः प्रबल दोर्मरुत्प्रेङ्खितः
 त्विषा स्फुट तटिद्गुणस्त्वदवसेक संस्कारवान्।

करिष्यति दये कलि प्रबलघर्मनिर्मूलनः
 पुनः कृत युगाङ्कुरं भुवि कृपाण धाराधरः ॥ ९० ॥

विश्वोपकारमिति नाम सदा दुहानाम्
 अद्यापि देवि भवतीमवधीरयन्तम्।
 नाथे निवेशय वृषाद्रि पतेर्दये त्वं
 न्यस्त स्व रक्षण भरं त्वयि मां त्वयैव ॥ ९१ ॥

नैसर्गिकेण तरसा करुणे नियुक्ता
 निम्नेतरेऽपि मयि ते विततिर्यदि स्यात्।
 विस्मापयेद् वृषगिरीश्वरमप्यवार्या
 वेलातिलङ्घन दशैव महाम्बुराशैः ॥ ९२ ॥

विज्ञात शासन गतिर्विपरीत वृत्त्या
 वृत्रादिभिः परिचितां पदवीं भजामि।
 एवंविधे वृषगिरीश दये मयि त्वं
 दीने विभोः शमय दण्ड धरत्व लीलाम् ॥ ९३ ॥

मा साहसोक्ति घन कञ्चुक वञ्चितान्यः
 पश्यत्सु तेषु विदधाम्यतिसाहसानि।
 पद्मासहाय करुणे न रुणत्सि किं त्वं
 घोरं कुलिङ्ग शकुनेरिव चेष्टितं मे ॥ ९४ ॥

विक्षेपमर्हसि दये विपलायितेऽपि
 व्याजं विभाव्य वृषशैल पतेर्विहारम्।
 स्वाधीन सत्त्व सरणिः स्वयमत्र जन्तौ
 द्राघीयसी दृढतरा गुण वागुरा त्वम् ॥ ९५ ॥

सन्तन्यमानमपराधगणं विचिन्त्य
 त्रस्यामि हन्त भवतीं च विभावयामि।
 अह्नाय मे वृषगिरीश दये जहीमाम्
 आशीविष ग्रहण केळि निभामवस्थाम् ॥ ९६ ॥

औत्सुक्य पूर्वमुपहृत्य महापराधान्
 मातः प्रसादयितुमिच्छति मे मनस्त्वाम्।
 आलिह्य तान् निरवशेषमलब्ध तृप्तिः
 ताम्यस्यहो वृषगिरीश धृता दये त्वम् ॥ ९७ ॥

जह्यात् वृषाचल पतिः प्रतिघेऽपि न त्वां
 घर्मोपतप्त इव शीतळतामुदन्वान्।
 सा मामरुन्तुद भर न्यसनानुवृत्तिः
 तद्वीक्षणैः स्पृश दये तव केळि पद्मैः ॥ ९८ ॥

दृष्टेऽपि दुर्बलधियं दमनेऽपि दृप्तं
 स्नात्वाऽपि धुळिरसिकं भजनेऽपि भीमम्।
 बद्ध्वा गृहाण वृषशैल पतेर्दये मां
 त्वद्वारणं स्वयमनुग्रह शृङ्खलामिः ॥ ९९ ॥

नातः परं किमपि मे त्वयि नाथनीयं
 मातर्दये मयि कुरुष्व तथा प्रसादम्।
 बद्धादरो वृषगिरि प्रणयी यथाऽसौ
 मुक्तानुभूतिमिह दास्यति मे मुकुन्दः ॥ १०० ॥

निःसीम वैभव जुषां मिषतां गुणानां
 स्तोतुर्दये वृषगिरीश गुणेश्वरीं त्वाम्।
 तैरेव नूनमवशैरभिनन्दितं मे
 सत्यापितं तव बलादकुतो भयत्वम् ॥ १०१ ॥

अद्यापि तद् वृषगिरीश दये भवत्याम्
 आरम्भ मात्रमनिदं प्रथम स्तुतीनाम्।
 संदर्शित स्व पर निर्वहणा सहेथाः
 मन्दस्य साहसमिदं त्वयि वन्दिनो मे ॥ १०२ ॥

प्रायो दये त्वदनुभाव महाम्बुराशौ
 प्राचेतस प्रभृतयोऽपि परं तटस्थाः।

तत्रावतीर्णमतल स्पृशमाप्लुतं मां
पद्मापतेः प्रहसनोचितमाद्रियेथाः ॥ १०३ ॥

वेदान्त देशिक पदे विनिवेश्य बालं
देवो दया शतकमेतदवादयन्माम्।
वैहारिकेण विधिना समये गृहीतं
वीणा विशेषमिव वेङ्कटशैल नाथः ॥ १०४ ॥

अनवधिमधिकृत्य श्रीनिवासानुकम्पाम्
अवितथ विषयत्वात् विश्वमव्रीडयन्ती।
विविध कुशल नीवी वेङ्कटेश प्रसूता
स्तुतिरियमनवद्या शोभते सत्त्व भाजाम् ॥ १०५ ॥

शतकमिदमुदारं सम्यगभ्यस्यमानान्
वृषगिरिमधिरुह्य व्यक्तमालोकयन्ती।
अनितर शरणानामाधिराज्येऽभिषिञ्चेत्
शमित विमत पक्षा शार्ङ्ग धन्वानुकम्पा ॥ १०६ ॥

विश्वानुग्रह मातरं व्यतिषजत्स्वर्गापवर्गा सुधा-
सध्रीचीमिति वेङ्कटेश्वर कविर्भक्त्या दयामस्तुत।
पदानामिह यद्विधेय भगवत्सङ्कल्प कल्प द्रुमात्
झञ्झा मारुत धूत चूत नयतः सांपातिकोऽयं क्रमः ॥ १०७ ॥

कामं सन्तु मिथः करम्बित गुणावद्यानि पद्यानि नः
कस्यास्मिन् शतके सदम्बु कतके दोष श्रुतिं क्षाम्यति।
निष्प्रत्यूह वृषाद्रि निर्झरझरत्कारच्छलेनोच्चलन्
दीनालम्बन दिव्य दम्पति दया कल्लोल कोलाहलः ॥ १०८ ॥

॥ इति श्रीदयाशतकं समाप्तम् ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥